
BERTEN RODENBACH
DE VOORVECHTER VAN VLAANDEREN
DOOR JEF NYS

BERTEN RODENBACH

DE VOORVECHTER VAN VLAANDEREN

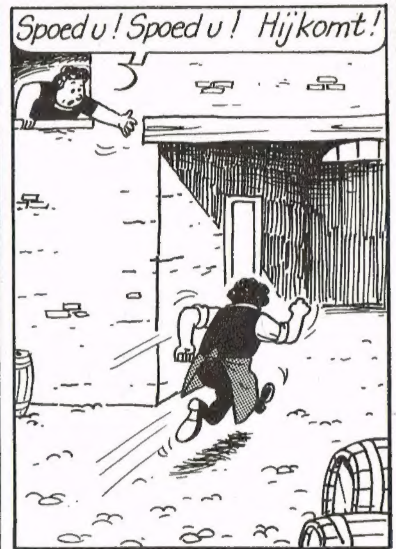
DOOR JEF NYS

UITGEVERIJ HET VOLK – GENT
D/1980/2345/7

ROESELARE
27 oktober 1856
JULIUS RODENBACH
WIJNHANDEL

Hei, meneer Rodenbach! Meneer Rodenbach!
Ja? Www... wat ?!

Spoed u! Spoed u! Hij komt!

Ja-ja-ja-ja... ik-ik-ik... be-be-be-be... ba-ba-ba... brrr...

Hoera, het is een jongen !!!
En wat een flinke !!

En schreeuwen! Wat een stem, wat een talent!
Als ons Heer hem een goede stem geeft, is het een teken dat hij die later zal moeten gebruiken.
MELANIE, DE BAKEL, HEEFT GELIJK. HET IS DE STEM DIE VLAANDEREN ZOU WAKKER ROEPEN.

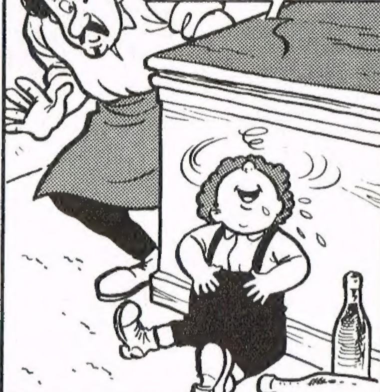

TWEE JAAR OUD IS ALBRECHT REEDS EEN PIENTER KERELTJE.
Va, ikke helpen?

Ja Bertje, draag de volle flessen in de winkel. Maar pas op... niet laten vallen!

Zo, het vat is afgetapt, waar blijft die sloeber?

Hij heeft toch die flessen niet laten vallen.
4

Berten! Waar zit je? Wat heb je weer uitgespookt?

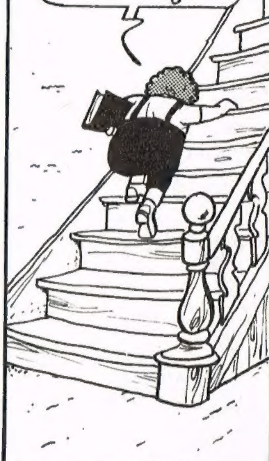

?!
O wijn!.. zo fijn!... pure zonneschijn!.. kon je maar steeds in mijn buikje zijn!..

Silvie! Silvie! Ons Bertje is zat!... en hij dicht!... Hij kan dichten!!

ER SCHUILT NIET ALLEEN EEN DICHTER IN DE KLEINE ALBRECHT. OOK IN HET TEKENEN IS HIJ EEN HELE BAAS. VOORAL ALS MOEDER HEM EEN OF ANDER SPROOKJE VERTELT.
Hoe schoon, hoe schoon! Die ridders...en de prinses en die kabouters...was dat allemaal echt?
5

Dat moet ik op papier zetten. Waar kan ik er vinden? In de winkel, in de lade van de toonbank.

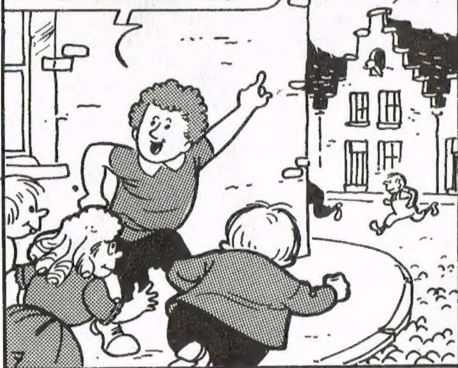

Zie je wel, een groot dik boek!

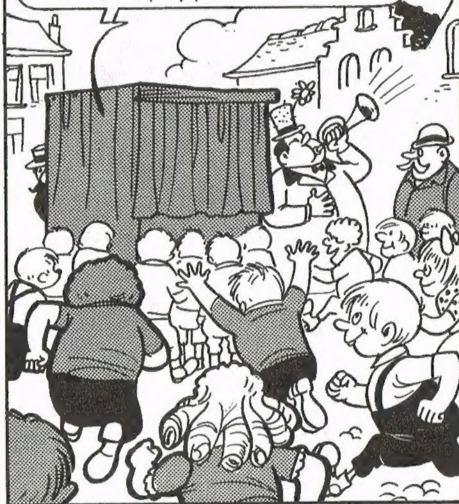

Boven op zolder zit ik rustig.

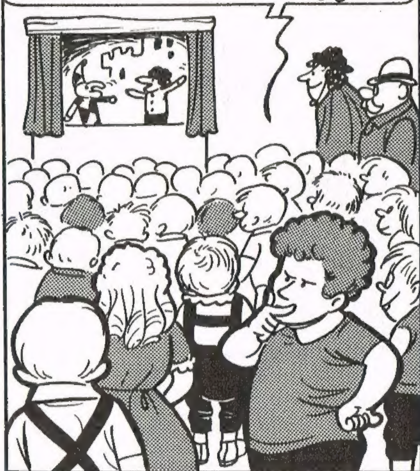

ONDERWIJL ZOEKT VADER RODENBACH OVERAL NAAR ZIJN KASBOEK.
Verdikke, waar mag die verdwaald zijn?
Juul, als je 'm terugvindt vergeet dan niet in te schrijven dat ik betaald heb!
PORTO
6

'S AVONDS LAAT WORDT HET BEWUSTE BOEK GEVONDEN
Wel wel... hier is hij!... maar wat is er mee gebeurd?

Oei-oei-oei!.. die snotneus heeft alles vol ventjes gekrabbeld! Over al m'n rekeningen!... Silvie, je hebt hem weer van alles verteld zeker?

'N PAAR JAREN VERLOPEN EN ALBRECHT HEEFT AL ENKELE BROERTJES EN ZUSJES BIJGEKREGEN.
Hoor! Trompetten! Er is iets te doen!
7

Hoera, de poppenkast is er!

Jongens, dat is prachtig! Zoiets moet ik ook in elkaar krijgen!

Onze Berten loopt zo te piekeren. Hij is weer iets van plan!
8

MIDDEN IN DE NACHT
Hoor Juul, wat is dat voor'n geklop en gebots?
In geen geval dieven, die gaan zachter te werk. 'k Zal 'ns gaan verkennen!

Verdorie, het bed van Bert is leeg! Waar zit die en wat voert hij uit??

't Lawaai komt uit het magazijn. Wat zit hij in godsnaam te doen?
9

Berten! Wat maak jij daar kapot?
Niks, va, ik timmer alleen maar een poppenkast ineen!

Ik zal u eens leren poppenkasten midden in de nacht!

Wat heb jij uitgespookt, Berten?
Ik maakte m'n poppenkast.
Speel eens.
Ja, vooruit spelen!

Wat! Mijn neus afbijten!
Ja, en hem nogwat uitrekken om er koordjes van te draaien.
Haha, Bravo!
Hoera!
Hahaha!

Maar hoor nu toch eens. Precies 'n bende duivels!
Van die bengel hebben we 't laatste nog niet gezien!

HET GEZIN RODENBACH GROEIT NOG AAN EN HULP IN HET HUISHOUDEN IS ONONTBEERLIJK. EEN NIEUWE FIGUUR DOET ER HAAR INTREDE, PELAGIE DE MEID.

Pelagie, jij kunt goed werken ... Maar kun jij goed vertellen ook? Ons moeder heeft daar geen tijd meer voor en ik hoor toch zo graag vertellen!

Ja, ik kan vertellen, Bertje, maar 'k heb ook geen tijd. Ik werk tot ik ga slapen.

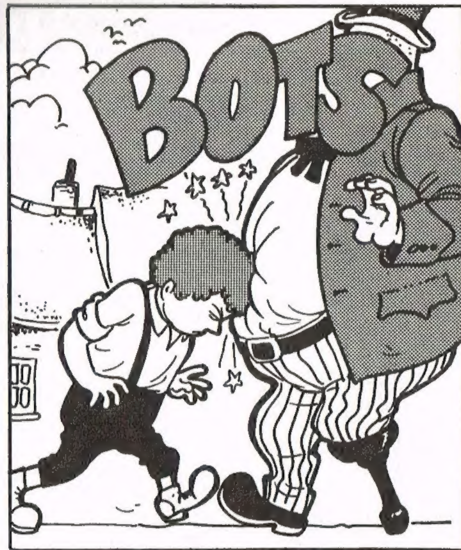

Goeie God! Wat is dat? De deur gaat open .... Hulp! Dieven !!!
'S NACHTS

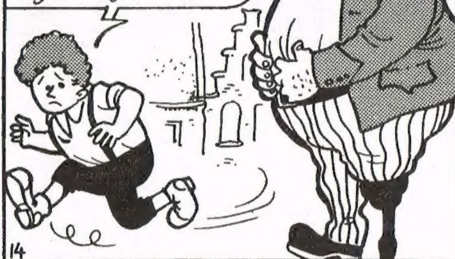

Ssst ... ik ben het maar. Pelagie, heb je nu tijd? Vertel dan eens!

Hier jij! Jongens die in juffrouwen hun kamers dringen dat deugt niet!

BERTJE HOUDT ECHTER NIET AF EN ZAAGT PELAGIE DE OREN VAN DE KOP OM TOCH MAAR TE VERTELLEN. DE GOEDE ZIEL WERKT DAN GELIJK EEN PAARD OM TIJDIG GEDAAN TE HEBBEN EN DAN BERTJES FANTASIE VOL TE STAPELEN MET KLEIN DUIMPJES, GULLIVERS, SPREKENDE DIEREN, HEKSEN EN SPOKEN, RIDDERS EN DRAKEN.
13

DAN LOOPT HIJ NOG EEN EINDJE DE STRAAT OP OM AL DIE SCHONE SPROOKJES IN ZIJN BOLLETJE NOG EENS TE VERWERKEN. TOT OPEENS ....

BOTS

Amaai-amaai mijn buik! Snotneus! Ben je zat? Dan ben je zeker de zoon van Juul, de wijnhandelaar!
Verdikke, weg van hier, of ik krijg nog zijn houten pikkel tegen mijn billen!
14

Wie komt daar zo recht door de winkel naar achter?
Dag mensen!
Oei, ik hang eraan, die heeft mij gevolgd!

Haha, Otto, mijn broer!! Kom binnen!!
'Tis lang geleden!... ha, ha, ha!
Pffft, wat een geluk het is maar een oom!

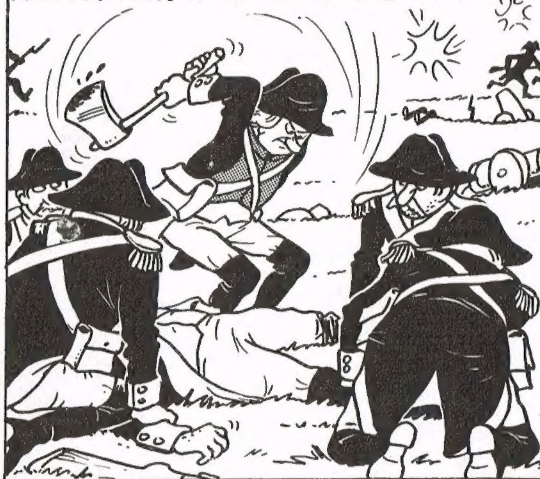

Is het waar, oom Otto, dat je nog in de oorlog gevochten hebt?
Dat kan ik geloven, ik was in de Keizerlijke wacht van Napoleon.
15

En tijdens de laatste slag van Waterloo! Oei-oei-oei zie, daar heb ik wat meegemaakt. Manneke lief, ik durf er bijna niet meer aan denken!

DE VIJAND BESCHOOT ONS VAN ALLE KANTEN EN TOCH MOESTEN WE VOORUIT.

DE OBUSSEN VIELEN ALS REGENDRUPPELS TUSSEN ONS.

PLOTS ONTPLOFTE ER EEN VLAK NAAST MIJ. IK VLOOG WEL VIJF METER HOOG EN KWAM DAN, PARDOES, OP DE GROND TERECHT. MAAR MIJN BEEN WAS AAN FLARDEN.
16

ZE HEBBEN HET TER PLAATSE MOETEN AFHAKKEN... OF MIJN PIJP WAS UIT!

'N PAAR UREN NADAT DE KINDEREN TE BED LIGGEN.
Moe-oe, onze Berten is weer uit zijn bed gevallen! Hij droomde van de oorlog! En dat ze zijn been moesten afhakken!

Juul, binnen enkele maanden wordt ons Bertje 6 jaar. Als de school heropent, mag hij gaan!
Ha ja, 't is waar ook, ik ga hem vlug laten inschrijven bij meester Malfait.
17

Dag meester, ik breng u een nieuw leeuwke om te temmen.
Goed, hoe meer zielen, hoe meer vreugd!

En wat zit er zoal in dat leeuwke? kan hij al iets?
Ja, tekenen, dichtjes maken, poppenkast spelen en aan vaders wijn zitten!

WANNEER HET NIEUWE SCHOOLJAAR START, BEGINT OOK VOOR BERTJE EEN NIEUW LEVEN. HIJ WORDT STEEDS MAAR NIEUWSGIERIGER NAAR WETENSCHAP EN KENNIS!
18

MEESTER MALFAIT ONDERVINDT VLUG WELK LEEUWKE HIJ IN ZIJN KOOI HEEFT.
Jandorie, daar valt mee op te passen!

HET DUURT DAN OOK NIET LANG OF OP ZEKERE DAG SCHIET HIJ OP WEG.
Daar moet ik toch eens met vader Rodenbach over klappen!

Meneer Rodenbach! Ik moet u dringend over uw zoon spreken!
Wat voor apetoeren heeft hij nu weer uitgehaald, en er is niets mee aan te vangen zeker?!

Zwijg stil, zo een leerling heb ik nog nooit gehad! Verschrikkelijk. Zo'n uitblinker. 't Is verbijsterend, zulke scherpzinnige vragen en antwoorden. Hij snapt alles van voor ik het begin uit te leggen!

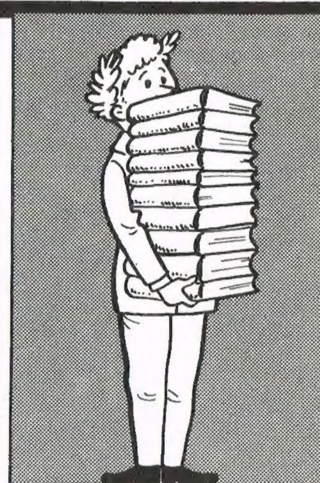

Wat zeg je me nu! Ik sta er verstomd van!
Jaja! Maar 't ergste is, als dat zo voortgaat, dat ik bij hem nog les zal moeten nemen!

HET IS DAN OOK NIET TE VERWONDEREN. OP HET EINDE VAN HET SCHOOLJAAR IS BERTEN PRIMUS.

EN IN 'T TWEEDE JAAR OOK!

EN 'T DERDE OOK !!!

EN 'T VIERDE !!!!

EN IN 'T VIJFDE !!!!

Wat doen we nu met Berten? Hij heeft de lagere school doorlopen op zijn duizend gemakken.
Laten voortleren, Juul. Hij moet iemand worden waarop we fier zijn!

Goed, hij zal hier het hoekje om, in de Zuidstraat, naar 't Klein Seminarie gaan. Kom Berten, we trekken er heen!

Daar is het. Wat zou ik nu wel worden? Dokter of advocaat of pastoor of missionaris?

Ziezo, ons nieuw beginnelingske staat op de lijst van de voorbereidende Franse klassen.
22

Nu ben ik een echte student, vader!
Doe uw best zoals vroeger, Berten, laat zien dat je een Rodenbach bent!
Wees gerust! Ik zal vechten gelijk een leeuw Aan kop blijf ik!

VOL JEUGDIGE OVERMOED TREKT BERTEN, BIJ HET NIEUWE SCHOOLJAAR, DE POORT VAN DE NIEUWE GROTE SCHOOL BINNEN. MAAR ER WACHT HEM EEN BITTERE ONTGOOCHELING.

Luister, jongens, van nu af gaan we duchtig de Franse taal aanpakken Daarom ...
23

... moeten we al onze tot hiertoe opgedane kennis terug beginnen te herleren in de Franse taal. Gemakkelijk zal dat niet gaan, we zullen dan ook drie schooljaren nodig hebben!

Alors, première leçon! Ecoutez!

Berten, dat hadden we niet verwacht, hée!
Nee, van een harde tegenvaller gesproken!
In Wallonië moeten ze dat niet! Die kunnen direct voortstuderen!
24

Zeg mensen, moet je nu horen! Nu moeten we drie jaar aan een stuk nog eens herleren wat we al kennen, maar dan in 't Frans!

Ja, manneke, dat is 't ongeluk Vlaming te zijn. Je moet Frans kennen om iets te worden.
Amaai, dan worden wij hier in ons land nogal een stukje achteruitgesteld!

DE EERSTE MAANDEN IN DE VOORBEREIDENDE KLAS WAREN GEWELDIG ZWAAR VOOR DE VLAAMSE JONGENS. GELUKKIG VOOR BERTEN WAS ER PROFESSOR GUST FLAMEN. EEN VRIEND, DIE GEREGELD EENS OP BEZOEK KWAM.
25

Berten jongen, de moed niet laten zakken hoor! Daarbij, de Franse taal is ook een mooie taal en onze eigen moedertaal vergeten, dat doen we toch nooit. Zie, ik heb weeral een gedicht geschreven in de wonderzoete Vlaamse taal.
Je bent een echte artiest, meneer Flamen.
TOEBAK

Ik ben nog maar een groentje! Je moest de gedichten eens lezen van Guido Gezelle, die hier acht jaar geleden nog professor was. Dat is een dichter zoals er nog nooit een bestaan heeft.
Ja, ik weet het nog. Hij is nu onderpastoor te Brugge.

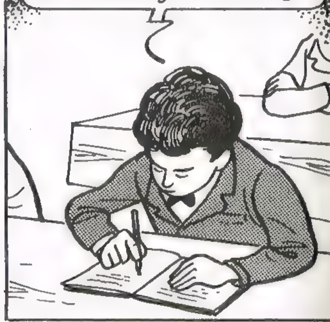

Maar wat zeg je van Berten? Hij heeft ook al eens enkele regels aan elkaar gerijmd.
Ja, er zit iets in En wacht ... tot volgend jaar ....
26

... als hij bij mij zit, dan zal ik hem eens speciaal onder handen nemen. En wie weet ... misschien wordt hij een tweede Gezelle!

Wel, dat zou ik willen worden moe. Een groot kunstenaar, zoals Gezelle.
Ja, dat zou ik ook wel willen, maar zover geraken er niet veel!

DE DRIE VOORBEREIDENDE FRANSE KLASSEN ZIJN VOORBIJ. PROFESSOR FLAMEN BLIJFT BERTENS TROUWE RAADSMAN. IN DE ZESDE LATIJNSE (1870-1871) MAAKT EEN ANDERE PROFESSOR EEN VLUCHTIGE VERSCHIJNING IN ZIJN LEVEN!
Jongens, uw professor is ziek. Professor Hugo Verriest van de Poëzis zal hem enkele dagen vervangen
27

ALS VERRIEST TOT DE JONGENS SPREEKT IS DAT ZO HELEMAAL ANDERS. ZULK EEN GEDACHTEN- EN WOORDENVLOED WAS HUN ONBEKEND EN ALS GENAGELD ZITTEN ZE OP HUN BANKEN

... EN BERTENS POTLOOD GAAT ONVERPOOSD OVER HET PAPIER
Daarvan mag ik geen woord verliezen, dat zou werkelijk zonde zijn.

Dat volk had vrijheid!
Dat volk had macht!
Dat volk had kunst!.. had taal!..
had godsdienst, had eigen
gedaante, inborst en opvoeding! Zo
heeft er dan een volk bestaan, dat
van boven tot beneden één en
Vlaams was!
Dat volk moeten wij doen herleven!
Dat groot edel volk moet wederom
onder de zon komen, leven, roepen,
spreken, werken, in een woord:
Bestaan!
Geen ander volk, geen nieuw volk!..
Dát volk!!!

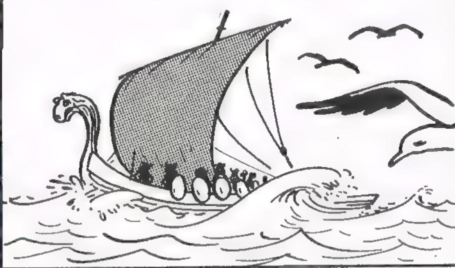

ENKELE WEKEN LATER IN FEBRUARI 1873, HOUDT HUGO VERRIEST EEN TWEEDE LEZING OVER DE VLAAMSE BEWEGING, DITMAAL VOOR DE KRING DER VOLGELINGEN.
31

Gelijk het bloed springt uit het hart, en vloeit door geheel het lichaam, Roeselare zou het hart moeten zijn van de Vlaamse opstand, en zijn gevoelen, leven en vuur zenden door heel Vlaanderen!

Wel, aan u Vlamingen, kerels van Roeselare, zeg ik: Jij kent uw macht niet! Indien je zou willen, werd je het hoofd en het hart van Vlaanderen!

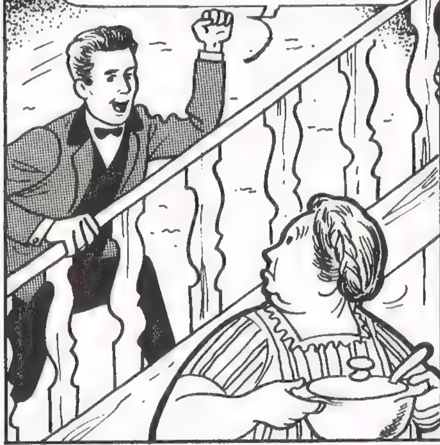

EN VERRIEST VERMOEDT NIET DAT EEN VAN ZIJN JONGSTE TOEHOORDERS KORTE JAREN NADIEN HET HOOFD EN HET HART VAN DE VLAAMSE OPSTAND ZOU WORDEN.

Die Verriest toch! Hij heeft mij weer geraakt tot in 't putteke van mijn ziel, mijn Vlaamse ziel!
32

EN VAN TOEN AF ROEREN DE WOORDEN VAN HUGO VERRIEST EN CONSCIENCES KERELS VAN VLAANDEREN VOORTDUREND IN ZIJN GEEST. DE KERELS MET HUN SNEKKEN UIT HET VERRE VERLEDEN, DE WOESTE NOORDZEE MET HAAR STRAND EN DE BLAUWVOETEN LATEN HEM GEEN RUST.

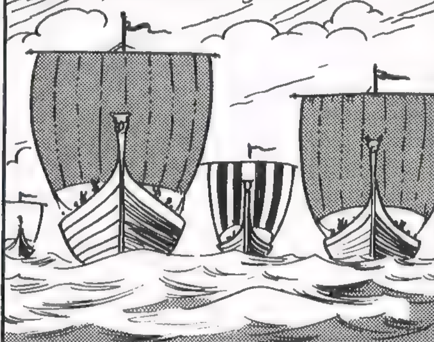

BERTENS GROEIENDE VLAAMSE GEDACHTE KRIJGT HAAR VOLLE ONTPLOOIING IN DE «POËZIS» OF «DICHTSCHOOL» IN 1874-1875.
En dit jaar hebben we Verriest als leraar Vlaams! Alle geluk aan ons.

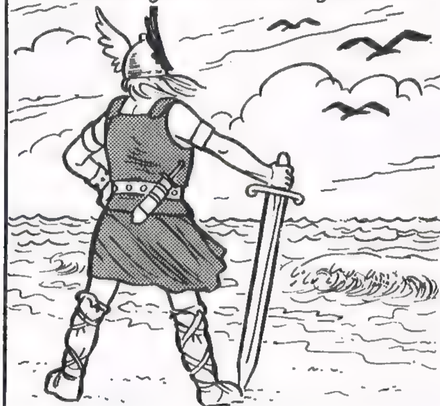

Mannen, 't is niet genoeg dat we les krijgen van Verriest we moeten ook lid worden van de lettergilde Sint-Jan.
Ja, daar wordt onze moedertaal nog feller bestudeerd!
En Verriest is voorzitter!

Moeder, 'k ben lid van de lettergilde! Ik heb geen tijd om te eten. Ik moet eerst wat anders doen!
33

BERTEN VLIEGT ZIJN KAMER BINNEN EN ZET ZICH AAN 'T WERK. ZIJN EERSTE GROOT GEDICHT "KERELSMAAL„
'S AVONDS ZAL HIJ HET IN DE LETTERGILDE VOORDRAGEN.

.... Onze vaders woonden ginder, ginder ver alover zee ; en zij kwamen eens gevaren, en zij zagen Vlaandrens ree,
34

Vlaandrens zee en d'hooge duinen ; uit hun schuiten stapten zij klommen op die hoge duinen, ende spraken « Bouwen wij hutten ginder in die vlamen, hutten op het strange hier » ....

En zij bouwden hunne hutten op het woeste Noordzeestrand Ende noemde met hunne name dezen grond : Kerlingaland !

Proficiat, uw gedicht is prachtig, Berten. Gij zijt de nieuwe Vlaamse kerel !
Zo zouden wij moeten zijn, meneer Verriest, gelijk die kerels van vroeger !
35

Zij leefden met de zee en kenden haar geheimen, doorkruisten ze moedig en verstonden de tekens van de nakende stormen. En voor de storm losbrak, hoorde men hun waarschuwende stemmen : « Vliegt de blauwvoet? Storm op zee! »

Hoera ! Bravo ! Vliegt de blauwvoet ? Storm op zee !!

EN ZO NEMEN DE STUDENTEN HET WACHTWOORD DER OUDE KERELS OVER . HET WACHTWOORD DAT DE ZWIEPENDE SLOGAN ZOU BLIJVEN VOOR DE VERDERE STRIJD IN VLAANDEREN.
Vliegt de blauwvoet ? Storm op zee !!!
36

EN BERTEN DICHT VERDER , GEEFT VOORDRACHTEN EN LAAT ZIJN KERELSLIEDEREN OP MUZIEK ZETTEN . DIT BELET HEM ECHTER NIET IN DE KLAS TE KAMPEN NAAR DE EREPALM.
ZIJN VERWOEDDE TEGENSTREVER , DIE HEM OP DE VOET VOLGT, IS CONSTANT LIEVENS.

CONSTANT LIEVENS, DE HEILIGE, DIE LATER NA EEN KORTSTONDIG MISSIELEVEN IN INDIE 27.000 HEIDENEN BEKEERDE .

OOK BUITEN DE COLLEGEMUREN WORDT ER VOOR VLAANDEREN GEWERKT WANT IN 'T VOORJAAR 1875 WORDT HET DAVIDSFONDS GESTICHT. DOCH BINNEN DE COLLEGEMUREN ZOU DE STRIJD VOOR GOED LOSBARSTEN. HET SCHOOLJAAR LOOPT TEN EINDE...
Mannen, 't feest van de Superior is nabij!
En onze klas moet het dit jaar inrichten.
37

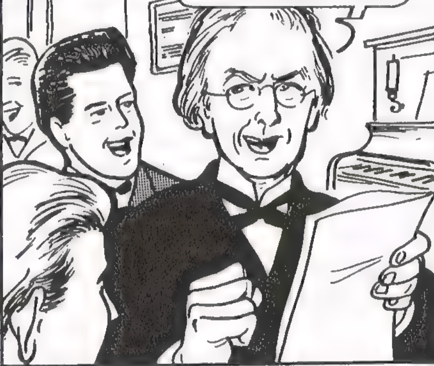

Er moeten liederen, dichtjes en een feestrede worden gemaakt, en borden getekend!
Ja, maar luister, tot nu toe werd altijd alles in 't Frans gedaan.

Dit jaar zal alles in het Vlaams zijn!
Goed Berten, we moeten laten zien dat we Vlamingen zijn!

Zie 'k heb al twee liederen gedicht. « Het lied der Vlaamse Zonen » en « Het lied der Dichters ». De Surveillant heeft de tekst goedgekeurd.
Naar de muziekleraar!
38

Meneer De Stoop, hier de liederen voor 't feest. Zet ze eens op muziek.
Haha, 't zijn Vlaamse. Daar zal ik monumenten van maken zie!

ALLES SCHIJNT IN ORDE TE KOMEN DOCH ER KOMT 'N KINK IN DE KABEL...
Zeg, dat Waals studentje daar is smoorverliefd!
Verdorie, die zullen we eens beetnemen.

We zullen een spotdichtje maken. In 't Frans natuurlijk!
Ja, want anders verstaat die verliefde jonker er niks van!
39

HET PAPIERKE WORDT DOORGEGEVEN. 'T GAAT HEEL HET COLLEGE DOOR.

Haha, da's goed! 't Waaltje zal er niet graag bij zijn!

HET PAPIERKE KOMT ECHTER NOG IN ANDERE HANDEN ...
DIE VAN DE SUPERIOR, OOK 'N WAAL.

Dat Vlaams gekonkelfoes moet een einde nemen. Heel dat gedoe is gericht tegen de walen! 't Moet gedaan zijn!
40

Surveillant Barbe, meld die revolutionairen dat ik hun Vlaamse liederen en gedichten voor het feest verbied! Alles in 't Frans!

Wablief?! Alles terug Frans?!
Vrienden als het niet in het Vlaams mag doen we niets!
Goed gesproken, Berten! Alles zal in de war lopen, haha 't zal plezant worden!

Hazo, die heertjes willen niets doen. Goed. Ze MOGEN niets meer doen! De jongens van de Retorika en Wijsbegeerte zullen het feest inrichten!
41

Zeg, Juul de Vos, de helft van die mannen weigeren van mee te doen!
Prachtig, Berten. We krijgen navolgers.

DE SUPERIORSFEESTEN DUREN TWEE DAGEN. DE TWEEDE DAG 'S NAMMIDAGS BEGINNEN STUDENTEN DE "VLAAMSE LEEUW" EN BERTENS LIED DER VLAAMSE ZONEN TE ZINGEN!
Zij zullen hem niet temmen!!!
Ei, het lied der Vlaamse zonen met zijn wilde Noordertonen!!!

'S AVONDS IS ER "SOUPER CHAMPÊTRE" OP DE KOER, DE STEMMING IS GEDRUKT.
De superior fluistert leraar Deprez iets in het oor ...
Hij moet zingen...
42

Car ils sont des cuirassiers!
Weeral in 't Frans!

AAN BERTENS TAFEL....
Whoe-oe-oe-oe!!! Whoe-oe-oe!!!
Awoert-Awoert!!!

De superior trekt er uit. Hij is razend!
43

Dit feest eindigt goed, hee! 't Spel is opgedoekt. Hier slenteren we nu...

PLOTS WORDT VAN UIT EEN DER MUZIEKKAMERS FORTISSIMO HET LIED DER VLAAMSE ZONEN OP DE BUGEL GESPEELD.
Hoor, mannen! Komaan, onze kelen open!

WELDRA DREUNT DE HELE SPEELPLAATS ONDER HET REFREIN.
« Ei, het lied der Vlaamse Zonen, Met zijn wilde noordertonen, Met het oude Vlaams Houzee Vliegt de blauwvoet? Storm op zee!! »
44

'SANDERENDAAGS
Student Juul de Vos, de superior wenst u te spreken...

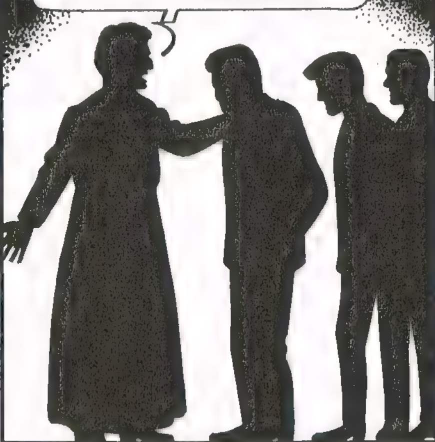

Juul, wat is er?!
Weggejaagd!...

Wegsturen... zó willen ze ons treffen!

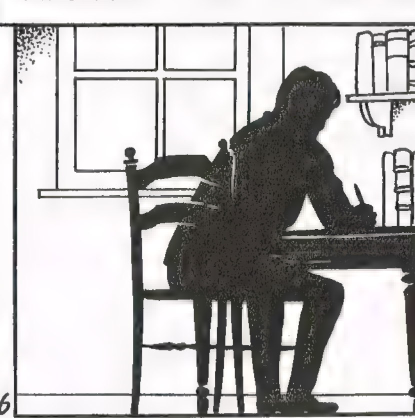

ZIJN WEGZENDEN UIT HET KLEIN SEMINARIE BELET JUUL DE VOS ECHTER NIET VAN LATER EEN STEVIGE PATER CAPUCIEN TE WORDEN!
45

Berten, je mag van geluk spreken dat je de beste leerling bent of je vloog ook buiten.

Meneer Verriest, mogen wij dan niet eens als Vlamingen in ons eigen Vlaanderen leven?

Kom, de moed niet opgeven, kerels, Ik sta u bij! Vlaanderen moet en zal herleven!

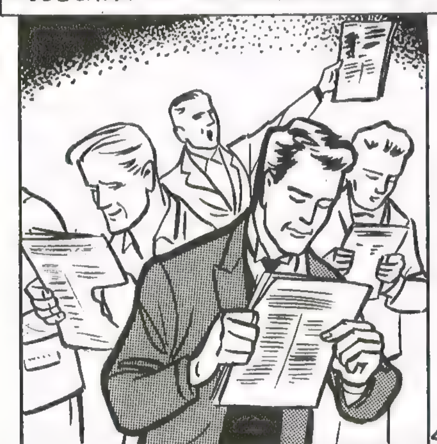
46

DROEVIG TREKT BERTEN NAAR ZIJN KAMER EN DICHT ZIJN "EERSTE MARTELAAR" OPGEDRAGEN AAN JUUL DE VOS.

HET GROOT VERLOF BREEKT AAN.
Vrienden, nu zijn we vrij! Nu kunnen we voor Vlaanderen werken!

We moeten werven! Onze Blauwvoeten moeten aangroeien!

En vliegt de Blauwvoet ... vliegt de Blauwvoet! ... Storm op zee!!
EN DAG NA DAG REIST BERTEN HET LAND AF OM OVERAL DE STUDENTEN VOOR ZIJN GEDACHTE TE WINNEN.

OM DE GEWORVEN LEDEN BIJEEN TE HOUDEN STICHT BERTEN EEN TIJDSCHRIFT " DE VLAAMSE VLAGGE"

48

GEREGELD HOUDEN DE BLAUWVOETEN BIJEENKOMSTEN OP GEHEIME VERGADERPLAATSEN
Vliegt de Blauwvoet?
Storm op zee!

Ginder in het bos is het! Haast je! Berten, de hoofdman, is al aangekomen!

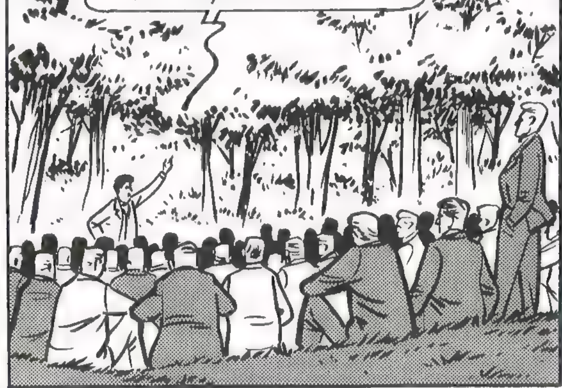

De naamafroeping is gedaan, Berten, geen enkele Blauwvoet ontbreekt.
Goed, we beginnen!
49

God, onze Heer, Gij zijt de Heer der Heren,
Gij draagt de wereld op uw hand;
Lacht ge op een volk, het bloeit in roem en ere,
Keert gij uw blikken, 't stort in 't zand!

God, onze Heer, Gij loecht weleer op Vlaanderen.
Toen was het machtig, schoon en fier.
Kluisters en juk, het sloeg ze ruw aan spaanderen: « Vrijheid en Nering » klonk het hier!

God, onze Heer, wil 't jong geslacht aanhoren:
Red Vlaanderen uit zijn diepe val.
Zegen de eed door allen trouw gezworen:
Vlaanderen, Vlaanderen boven al !!!
50

Vlaamse makkers, we zijn hier om onze zielen te kneden, en mannen te worden.
Vlaanderen heeft eerstdaags mannen nodig en rekent op u!

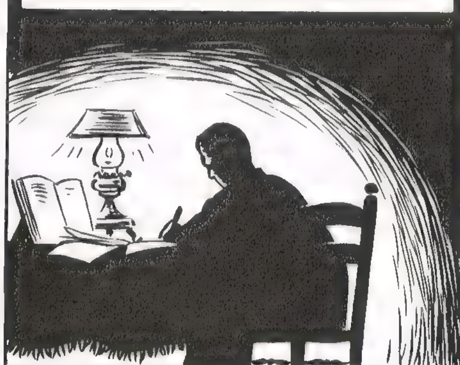

Steek het je toch eens goed in het hoofd dat jullie almachtig bent! Eens zijn jullie de leiders van het volk, zullen jullie het opvoeren waar jullie willen! De toekomst is aan ons! Zo helpe ons God!

WANNEER DE VERGADERING EINDIGT ZWEREN ALLEN TROUW.
Vlaanderen boven al, tot in de eeuwigheid!
51

EN IN DE STILLE ZOMERAVOND TREKKEN ZE NAAR HUIS, VOL MOED EN STRIJDLUST.
Ei, het lied der Vlaamse zonen... ...met zijn wilde Noordertonen!

MAAR BERTEN DENKT VERDER
Niet alleen de studenten, het hele Vlaamse volk moet wakker worden! Maar hoe?

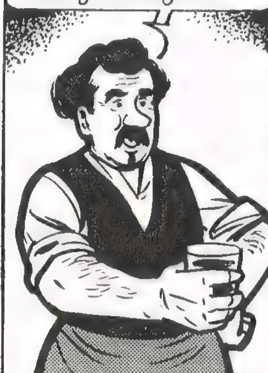

ZELFS DE PERS SCHRIJFT ALLE LOF.

Men moet zulk een
spel gezien hebben. De bom-
volle zalen vol vuur en drukte
aanschouwd hebben, de
eindeloze toejuichingen
aanhoord hebben, zodat de
spelers tot achtmaal wer-
den teruggeroepen door
een dreunende Vlaamse
Leeuw!

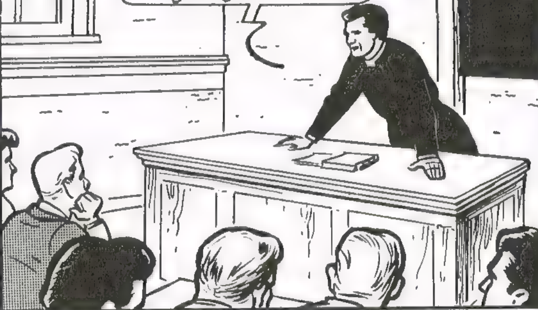
DAT ALLES IS TE DANKEN AAN DE WERKKRACHT VAN EEN NEGENTIENJARIGE JONGEN: BERTEN RODENBACH.

HET NIEUWE SCHOOLJAAR 1875-76 BREEKT AAN. VERRIEST IS HUN LERAAR.
Blauwvoeten, we zullen dit jaar meer dan ooit bezield blijven voor de Vlaamse zaak!
55

DE SUPERIOR DENKT ER ANDERS OVER
Deze woelmakerij moet afgedamd worden. Wie nog van die Blauwvoetliederen zingt zal gestraft worden. De lettergilde Sint-Jan is verboden. Gedichten over Vlaanderen zullen niet meer voorgedragen worden.

De boeken van Conscience zijn niet meer toegelaten, vooral " De Vlaamse Leeuw" en de "Kerels van Vlaanderen" mogen niet in de handen van de studenten komen!

Vrienden, hebt gij deze honende maatregelen vernomen? Wel, nu vangt voor ons de Catacombentijd aan, wij zullen onze ideaal niet prijs geven! Wij blijven elkaar helpen en aanmoedigen, en bedenk vooral dat wij, goddank, Hugo Verriest hebben!

Kerels, ik zie het, wij zijn als één familie, waar allen broeders zijn ondereen! Waar kan men nu nog beter zijn? Mijn grootste vreugde blijft steeds in uw oog te kunnen lezen en te zien dat ge nog ongerept behouden hebt wat ik erin gelegd heb.

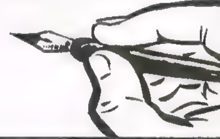

Ik volg u niet alleen in de klas, ook daarbuiten, in de vakantie, in het later leven, zover mijn oog kan dragen.

OP ZEKERE MORGEN.
Makkers, er werd een brief voor mij binnengesmokkeld. Hij werd eerst naar de studenten van Leuven gestuurd en dan naar hier.
57

Hij komt van een zekere Pol de Mont van 't Klein Seminarie te Mechelen en een Amaat Joos van 't Klein Seminarie te Sint-Niklaas. Zij hebben dank zij ons tijdschrift "De Vlaamse Vlagge" onze strijd voor Vlaanderen vernomen.

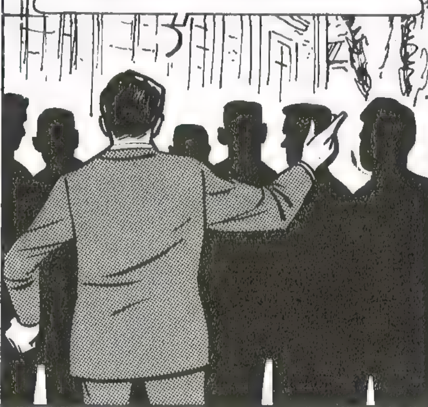

Zij stellen voor één grote Vlaamse studentenbond op te richten. Mannen, ge ziet het, overal breekt de Vlaamse gedachte door!

Spijtig dat we daar nu niet aan kunnen denken. Maar wacht tot we uit deze gevangenis komen!

EN BERTEN ZENDT EEN ANTWOORD.
Je moet daar in Mechelen wel in 't land van belofte leven om zo'n paarde-gedacht te durven uitdenken. Wij zitten hier in de catacomben, en alles gaat in het duikertje... Doch, wacht maar tot het einde van 't jaar; eens te Leuven en 't zal wel gaan!
58

MAAR STIL ZIT BERTEN NIET. NU NOG MEER AANGEVUURD ZIT HIJ AVONDEN LANG ARTIKELS TE SCHRIJVEN VOOR DE "VLAAMSE VLAGGE" ONDER DE DEKNAAM "HAROLD". ZIJ WORDEN DOOR DE STUDENTEN VAN HEEL VLAANDEREN VERSLONDEN TOT DE LAATSTE LETTER.

DE LAATSTE DAGEN IN HET COLLEGE TELLEN AF.
Proficiat Berten, weeral de eerste van de klas. Je bent niet te kloppen.
59

Vrienden, kijk naar de toekomst! Wij zullen, alle 24 samen, werken voor de Vlaamse zaak, voor de toekomst van Vlaanderen.

Tien jaren zijn voorbij. Hoezee vooruit! De gevangenis is uit !!!

Meneer Verriest, gij zijt het die in m'n hart de liefde hebt gericht op ons heilig, arm Vlaanderen. Mijn erkentenis mag en kan en zal niet sterven. Zegen mij ... uw kind!
60

Vaarwel, en God zegene u, Rodenbach, kind van Vlaanderen, kind van God, kind van mij!...

Adieu, Klein Seminarie! 't Is eigenlijk goed dat ik u gekend heb want door u ontdekte ik Vlaanderen.

Vader, wat zou je ervan denken, zo ik mijn snor liet groeien ?
Wel eu... als student van Leuven, en als toekomstige doctor in rechten en letteren...
61

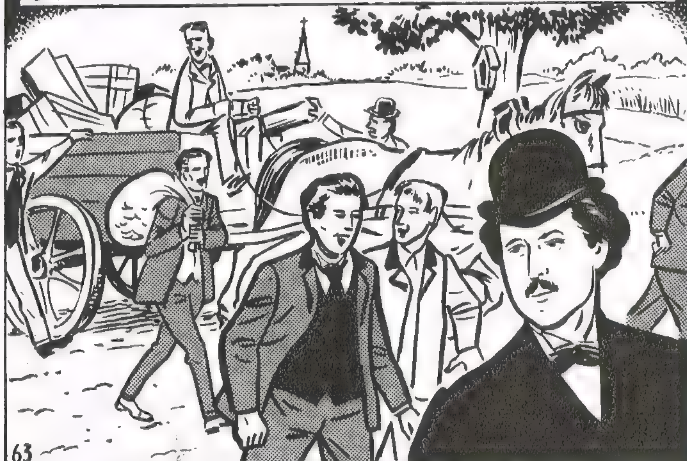

zal u dat niet misstaan. 't Valt natuurlijk wel af te wachten of je zo'n prachtexemplaar als de mijne zult krijgen!...

Nee, met zulke walrusknevel ga ik niet rondsleuren. En dan dat bokkebaardje ... 'k zal 't eens afscheren !

Afblijven ! Beschadig mijn voorgevel niet, 't is het mooiste sierstuk dat ik bezit!
Een goed gedacht is alles, hee !

Maar van 't een op 't ander, heb je soms geen vaatje wijn te veel?
Waarvoor ? Ga je je bedrinken ?
62

Nee, maar deze vakantie trek ik er weer op uit met mijn toneelgroep en na de vertoningen zijn onze kelen geweldig droog, zie je !
Vooruit, je krijgt er twee !

ONDER BERTENS LEIDING KRUIST DE « VERLOF-SINT-JANSGILDE » WEER VLAANDEREN DOOR.
63

OVERAL WAAR ZE SPELEN DRUMMEN HONDERDEN MENSEN BINNEN.

DE VAKANTIE LOOPT SPOEDIG TEN EINDE. EEN NIEUW JAAR VAN STUDIE WACHT.
Wat zal het anders zijn in Leuven. Vrij en los van elke band. En mijn eigen "kot" hebben!

DE DAG VAN HET VERTREK BREEKT AAN.
Hier uw ondergoed en handdoeken en wasgerief, en laat je zondags kostuum tijdig opstrijken en je moet altijd goed eten want je werkt veel te hard.
64

En goed leren, hee! Berten, zie dat je de eerste blijft!
Ja, moeder.

En oppassen en braaf blijven en veel bidden hee, jongen!
Wees gerust moeder, je mag op uw twee oren slapen.
3

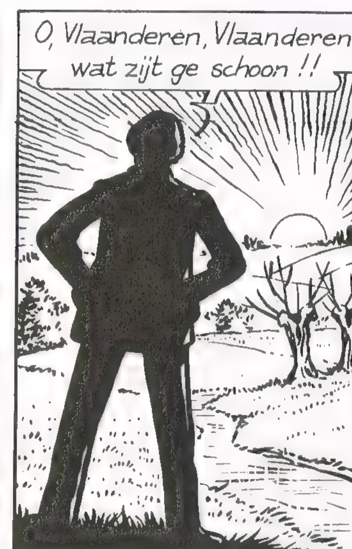

DE EERSTE WEKEN TE LEUVEN HOUDT BERTEN ZICH VOLOP BEZIG MET ZIJN STUDIES.

Hewel Berten, ga je vanavond mee uit met ons?
Nee, mannen, 'k heb nog een hele boel werk.
65

Kijk, 't licht brandt nog altijd bij Berten Rodenbach!
In plaats van met ons een pintje te pakken.

Het is al zo laat en toch zit hij nog te werken.
't Is verbazend, zulke werklust, ik moet hem bewonderen!

MAAR SOMS LAAT HIJ ALLES VALLEN EN LOOPT VELD EN BEEMD IN OM TE GENIETEN VAN DE WEELDE VAN HET VLAAMSE LAND.
66

O, Vlaanderen, Vlaanderen, wat zijt ge schoon!!

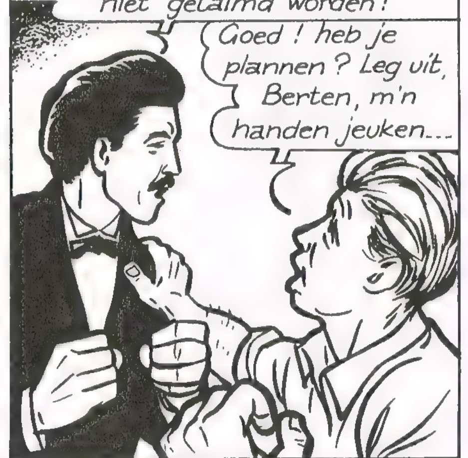

NA DE EERSTE MAANDEN VAN STUDIE FLAKKERT HET VUUR VOOR DE VLAAMSE STRIJD IN BERTEN WEER OP.
Er moet hier in Leuven begonnen worden.
67

Ik zal mijn vriend Aloïs Bruwier eens opzoeken.

Vliegt de Blauwvoet ?!
TOK TOK
Storm op zee! Binnen !!
68

Aloïs, weet je nog wat wij verleden jaar te Roeselare gezworen hebben?
Ja, Berten...maar we liggen stil... voorlopig toch...

Stilstand is achterstand. We moeten vooruit, voor Vlaanderen mag niet getalmd worden!
Goed ! heb je plannen ? Leg uit, Berten, m'n handen jeuken...

Om te beginnen heb ik hier een nieuw nummer van "De Vlaamse Vlagge„ klaar. Maar dat is nog niets...
69

Hier in Leuven moet een bond opgericht worden. We zullen met de mannen van Roeselare beginnen, die allen door dezelfde meester Verriest in dezelfde school werden opgeleid tot Vlaamse jongelingen.

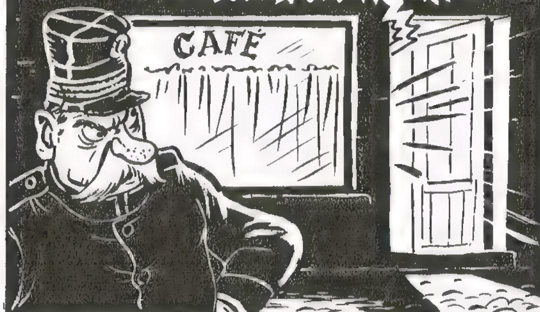

ENKELE DAGEN LATER
Blauwvoeten, onze nieuwe bond stellen we onder bescherming van Sint-Tillo, patroon van Roeselare. Wij beogen de Vlaamse strijd rondom ons, maar in het bijzonder onder de studenten van de hogeschool.

Wij zullen gebruik maken van alles wat de Vlaamse belangen kan baten. Onze leuze is dan ook "Helpe alle bate„. Wij zullen ook een tijdschrift stichten "De Blauwvoet„. Leve de Sint-Tillo-gilde!

70

EN ELKE WEEK KOMEN ZE BIJEEN EN TOT LAAT IN DE NACHT DREUNEN DE VLAAMSE LIEDEREN.

DE SINT TILLO-GILDE GRIJPT ALGAUW IN'T LEUVENSE STUDENTENLEVEN IN.

TIJDENS HET PAASVERLOF WORDT EEN LANDDAG GEHOUDEN TE GENT MET HET OOG OP HET OPRICHTEN VAN EEN ALGEMENE STUDENTEN-BOND. MEN BESLUIT MET DEZE BOND TE WACHTEN TOT HET GROOT VERLOF. OP 5 SEPT. 1877 KOMT DAN, TE GENT, WEER DE GROTE LANDDAG.
MEER DAN 300 STUDENTEN UIT ALLE KANTEN ZIJN AANWEZIG.

71

RODENBACH TRAD AAN ALS LEIDER VOOR WEST-VLAANDEREN

POL DE MONT VOOR BRABANT

AMAAT JOOS VOOR OOST-VLAANDEREN

JAN DE BLOCK VOOR ANTWERPEN

BERTEN WORDT TOT ALGEMENE HOOFDMAN GEKOZEN.

Ons werk is het bereiden van onze toekomst. Die toekomst is de zegepraal van de Vlaamse strijd en de Vlaamse strijd is de strijd om Vlaanderen te doen herleven in al de pracht van het eigen „zijn" en „leven".

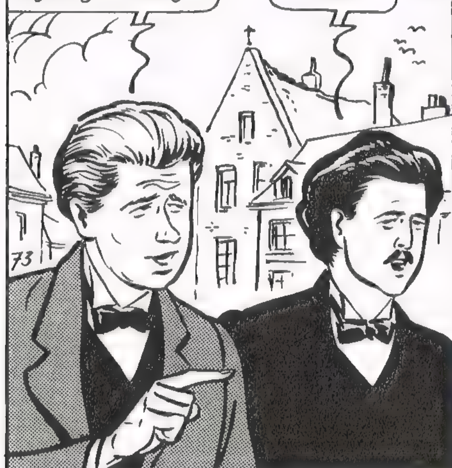

ROND NIEUWJAAR VERSCHIJNT "HET PENNOEN" HET VIER-MAANDELIJKS BONDSBLAD. BIJNA DE GEHELE INHOUD KOMT VAN BERTEN.

72

WELDRA KAN MEN DE WERKZAAMHEID OVERSCHOUWEN. DANK ZIJ DE FLINKE ORGANISATIE VAN BERTEN IS DE BOND STEVIG UITGEGROEID.
MEN TELT MACHTIGE AFDELINGEN TE MECHELEN, ST NIKLAAS, ROESELARE, TIELT, VEURNE, BRUGGE, DIKSMUIDE, KORTRIJK, AALST, ANTWERPEN, ST TRUIDEN.

Berten, wat ben je eigenlijk bezig?
Ik? Hoe? Wat? Waar?
73

Man, je studeert, je leidt de studentenbond, je schrijft het "Pennoen" vol en toch zie ik dat je nog op iets anders zit te broeden.
Wel, Aloïs, ik ben een drama aan het schrijven, 't is bijna af...

ENKELE DAGEN NADIEN
Professor Verriest(*), 't is mij een grote eer dat u in deze kleine kring naar mijn voorlezing komt luisteren.
(*) Gustaaf Verriest, hoogleraar Nederlands, broer van Hugo Verriest

't Is een eeuwenoude Gudrun-sage die ik voor toneel herwerkt heb. Gudrun, de dochter van koning Hetel en koningin Hilde, is recht en rein, met de hemel en de zee in haar blauwe ogen, met haar tarweblonde vlechten en haar blanke handen vol adel en goedheid.
74

Naast hun Hegelingenland ligt Moerenland, verder Zeeland en heel ver over zee ligt Vikingerland. Deze drie landen verlangen elk Gudrun eens tot hun koningin te kronen.

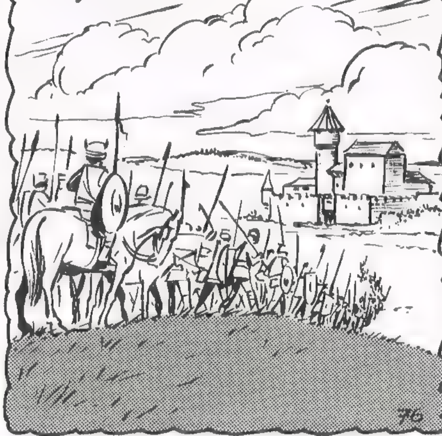

De eerste is koning Siegfried. «Grote koning Hetel, ik bid u, laat Gudrun mijn vrouw worden en zij zal naast mij tronen als koningin van Moerenland» Maar koning Hetel verjaagt Siegfried. Deze zweert: ik zal mij wreken!..

De tweede is Hartmoet, zoon van Lodewijk, koning der Vikingers. Hij komt met zijn snekken geladen met koffers vol rijke geschenken.

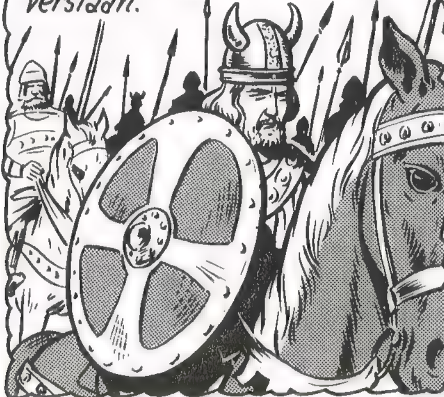

Even wild gaat koning Hetel te keer en laat zijn honden los om de Vikingers naar hun snekken terug te jagen.
75

De derde is Herwig, koning van Zeeland. Hij komt op bezoek bij koning Hetel en ziet Gudrun. Hij spreekt met haar en zij is vol liefde voor Herwig.

Dat valt spoedig koning Hetel op en hij zendt ook Herwig wandelen. Deze zweert ook: ik zal mij wreken!

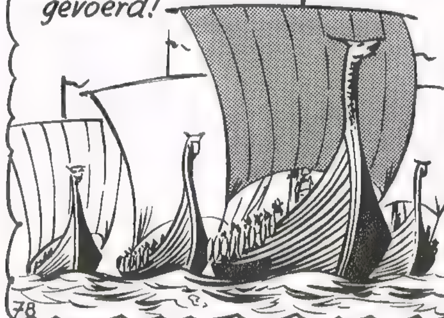

Hij brengt zijn groot leger op de been en overrompelt Hetel in zijn burcht.
76

- Wat wilt gij? vraagt Hetel.
- Uw dochter Gudrun wil ik tot koningin van Zeeland kronen!
- Gij zijt een onverschrokken man. Ik schenk u mijn dochter tot vrouw.
Er wordt besloten dat Herwig over een jaar zijn verloofde zal komen halen.

Het nieuws van de verloving bereikt Siegfried van Moerenland. Woedend valt deze met zijn leger Zeeland binnen om Herwig te verslaan.

Koning Hetel hoort wat er gebeurt en ijlt ter hulp. Siegfried moet nu wijken voor de overmacht en moet zich terug trekken tot binnen de grenzen van zijn rijk, waar hij zich verschanst in zijn sterkste burcht.

Hetel en Herwig besluiten de burcht omsingeld te houden tot Siegfried door honger en gebrek overmand om genade zal smeken.
Doch, op een morgend strompelt een bode uit Hegelingenland vermoeid voor de tent van koning Hetel.
77

-Koning Hetel, ik breng u een droeve mare. De snekken der Vikingers zijn onder bevel van Hartmoet op onze kust geland. Uw rijk is verwoest en leeggeplunderd en Gudrun werd gevankelijk meegevoerd!-
78

De Vikingers hebben alle buit aan wal gezet op het eiland Wulpenzand. Zij wachten op nieuwe snekken om de gehele buit op te laden en naar het noorden terug te keren.

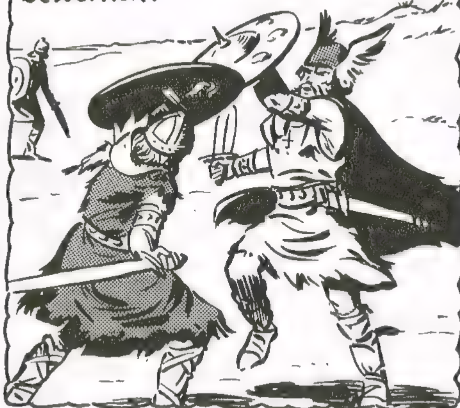

Hetel brengt zijn bondgenoot Herwig op de hoogte en samen sturen ze een man naar de schansen van de omsingelde burcht. Deze roept dat hij koning Siegfried wil spreken.

De gezant wordt binnen gelaten.
-Mijn beide Heren wensen vrede met u te sluiten, daar de Vikinger Hartmoet Hegelingenland heeft verwoest en Gudrun ontvoerd.
79

Siegfried, op 't punt zich over te geven, is verheugd. Hij gaat naar de koningen toe, brengt hulde aan Hetel en erkent hem als Suzerein. De vrede, tussen hen, is gesloten.

Hetel en Herwig breken in allerijl op en zeilen naar Wulpenzand. De Hegelingen en Zeelanders springen uit hun sloepen en de kamp begint reeds in de zee.

Op het kustland woedt de strijd in volle kracht.
-Hetel, vermetel man, pas op uw leven!
't Is koning Lodewijk van Vikingerland die het roept.
80

Die kreet verstilt een poos de strijd. Allen zien hoe deze twee koningen elkaar met hevige zwaardslagen bewerken.

Plots houwt Lodewijk met een vreselijke slag...
Dit is het einde voor koning Hetel.

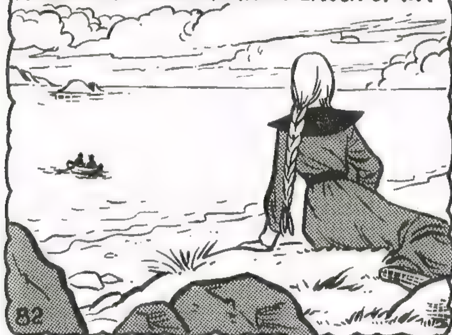

Dubbel verwoed vechten nu de Hegelingen onder 't bevel van Wate, de wapenmeester van de gevallen koning Hetel. Doch de avond valt en de strijd moet gestaakt worden.
81.

De Vikingers zijn sluw en midden in de nacht brengen zij hun geknevelde gevangenen en hun buit in hun snekken over en zeilen snel af.

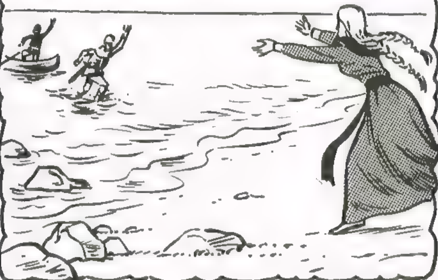

Vol ramp en rouw keert Wate met de Hegelingen naar zijn land terug. Vol smart geeft koningin Hilde het landbestuur in handen van haar zoon, Gudrun's broer, Ortwijn.

MEER DAN TIEN JAAR LATER....

Gudrun heeft steeds geweigerd de gemalin van Hartmoet de Vikinger te worden. Op zekere morgen zit ze aan het strand en ziet een bootje naderen. Twee mannen zitten er in.

't Zijn Herwig en Ortwijn. Herwig wipt uit de boot en komt toegelopen roepend: Gudrun! Gudrun! Herwig! kreet Gudrun. Vol vreugde zien ze dat ze elkaar trouw gebleven zijn. – Morgen komen we u verlossen, zegt Herwig, onze vloot ligt achter de rotskust.

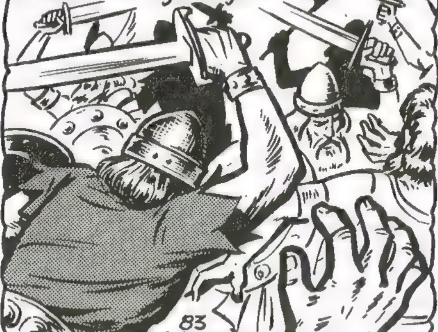
Gelukkig gaat Gudrun naar de burcht. –Het slavenwerk dat gij mij oplegt duld ik niet meer, zegt ze tot Gerlinda, de moeder van Hartmoet, morgen word ik koningin!
-Dus eindelijk stemt ge toe koningin te worden? vraagt deze. Zij ijlt naar Hartmoet en roept: Maak u klaar voor de bruiloft, mijn zoon, morgen wordt Gudrun uw bruid!

Hartmoet straalt van vreugde. Heel de nacht door is het een geloop en gesleur voor 't feest van morgen. Heel de stad drinkt en viert, zelfs de wachten op de toren. En zo komt het dat zij niet zien hoe in de dageraad de helmen glanzen van de Hegelingen en Zeelanders.

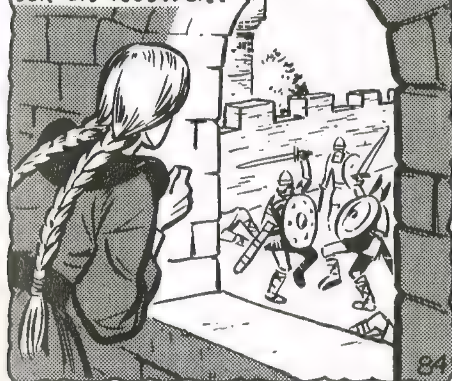
De haan kraait en Wate blaast op de hoorn. De Vikingers zijn totaal verrast en worden overrompeld. Bij de eersten valt Lodewijk, koning der Vikingers, die door Herwig wordt neergeslagen.

Koningin Gerlinda loopt razend rond. Gudrun, waar is Gudrun!? briest ze. Ik wil haar doden! Zij is de schuld van onze ondergang! Hartmoet houdt z'n moeder tegen en roept: Geen haar van Gudrun worde geschonden of ik ga heen om nooit meer weer te keren!

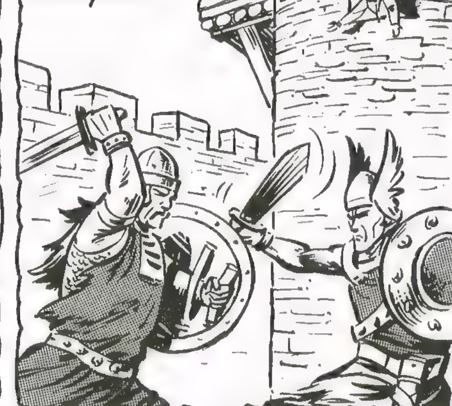
Gejaagd volgt Gudrun, van uit een toren, de strijd. Op een uiterste hoek is een laatste kamp aan gang. Herwig en Hartmoet. Beiden vechten als leeuwen.

Na 'n hele tijd begint Hartmoet teken van vermoeinis te geven. Herwig verslapt geen ogenblik. Hartmoet is een verloren man. Op dit beslissende ogenblik ijlt zijn zuster Ortroen naar Gudrun en smeekt haar tussenbeide te komen.

Herwig, Hartmoet, ik beveel, schei uit! roept Gudrun. Zij daalt de wenteltrap af en gaat tot de kampers.

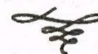
Ik wil niet dat Hartmoet sterft, zegt ze tot Herwig. Hij is steeds goed voor mij geweest en zijn zuster Ortroen eveneens. Hartmoet geeft zich gevangen en de strijd is afgelopen.

's Anderdaags vaart de vloot der Hegelingen en Zeelanders huistoe. Op de kust van Hegelingenland komt de oude koningin Hilde haar dochter tegemoet. Het geluk is weergekeerd en de bruiloft van Gudrun en Herwig wordt zonder uitstel gevierd.

EN DIT IS DE GUDRUN-SAGE DIE BERTEN RODENBACH INSPIREERDE EN DIE HIJ HERSCHIEP IN EEN MACHTIG DRAMA.

85

86

EN TIJDENS DE VAKANTIE, TERWIJL BERTEN MET ENIGE VRIENDEN OP BEZOEK IS BIJ AMAAT VINCKE, ONDERPASTOOR TE DUDZELE, WORDT DAAR EEN TELEGRAM AFGEGEVEN VOOR BERTEN...

S'AVONDS BRENGT DE DORPSFANFARE HEM EEN SERENADE. HEEL DUDZELE IS IN FEEST.

TIJDENS HET 3e JAAR TE LEUVEN VERZORGT BERTEN DE JAARGANG VAN "HET PENNOEN", GEEFT ZIJN "EERSTE GEDICHTEN" UIT EN MAAKT OOK KLEINE TONEELSTUKKEN VOOR ZIJN SPELERSGILDEN WAARONDER "BREYDEL EN DE CONINCK" DAT BEKROOND WORDT.

87

OP 'T EINDE VAN HET SCHOOLJAAR IS HIJ HELEMAAL AFGEMAT.

NA DE VAKANTIE ECHTER HEEFT HIJ EEN DROGE HOEST DIE BLIJFT DUREN.

ZIJN TOESTAND VERERGERT EN IN NOVEMBER LIGT HIJ NEERGEVELD IN 'T ZIEKBED.

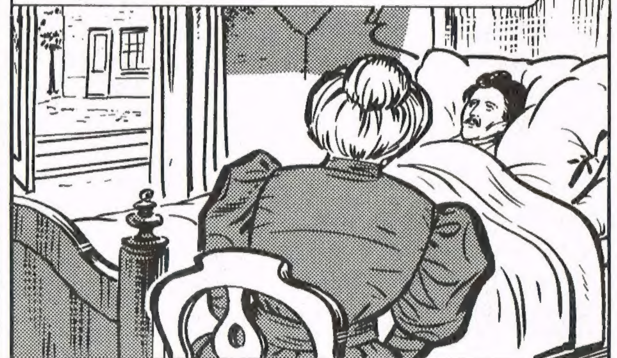

ALOIS BRUWIER, Z'N BESTE VRIEND, BEZOEKT HEM DAGELIJKS.
Je gloeit van de koorts. Leg toch dat werk neer!
Nee, ik kan niet ... 'k moet mijn "Gudrun„ herwerken en verbeteren.
88

DE KWAAL NEEMT TOE. BERTENS MOEDER KOMT MET EEN ZIEKENZUSTER NAAR LEUVEN OM OP HEM TE PASSEN.

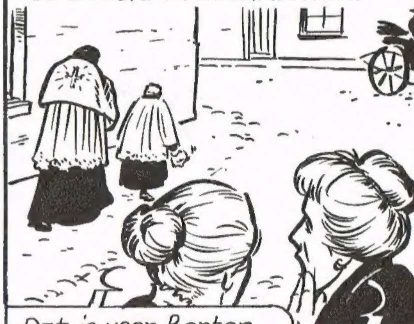

Mevrouw, zijn toestand is gevaarlijk. 'k Zou hem naar huis overbrengen, wellicht gaat het hem daar beter. 'k Zal voor morgen een heel compartiment in de trein bestellen.

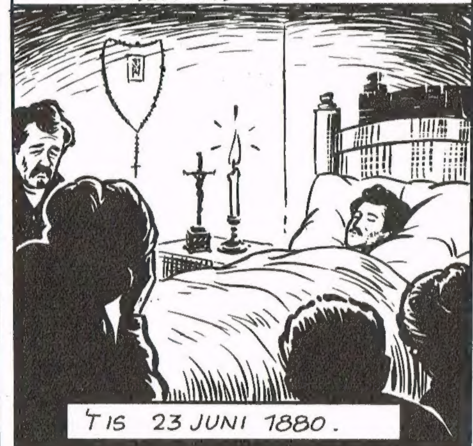

DE DAG NADIEN
'k Zal hier wel niet meer weerkomen...
89

'T IS EEN TRIESTIGE GRIJZE LENTEDAG TOEN DE TREIN ZIJN NOG TRIESTIGER LAST NAAR VLAANDEREN VERVOERT.

NOG ENKELE MAANDEN WORDT BERTEN DOOR ZIJN MOEDER VOL TEDERE TOEWIJDING VERZORGD.
Ach, moeder, ik had zo gaarne vijf jaar blijven leven, alleen maar om de plannen die in mijn hoofd zitten uit te werken!

VELE VRIENDEN BRENGEN EEN LAATSTE BEZOEK. OOK ALOÏS BRUWIER.
Treur niet om mij, ik sterf gerust. Ik heb mijn plicht gedaan, alles vergeven aan wie mij misdeed en voor Vlaanderen gedaan wat ik kon. Zet gij nu, trouwe vrienden, dapper onze Vlaamse strijd verder en Vlaanderen zal herleven! Aloïs, vaarwel ....
en bid voor mij.
90

TWEE DAGEN LATER TREKT HUGO VERRIEST DOOR DE STRATEN MET DE LAATSTE H. SACRAMENTEN.
Dat is voor Berten Rodenbach ... Och God ... ocharme toch! ...
En nog zó jong ... nog geen 24 jaar ...

DIE NACHT, EVEN VOOR MIDDERNACHT, SLUIMERT HIJ ZACHTJES EEN NIEUW LEVEN IN.
'T IS 23 JUNI 1880.

ALS EEN DONDERSLAG VALT HET NIEUWS IN VLAANDEREN. BERTEN RODENBACH IS DOOD.

"Hij stierf zoals hij geleefd heeft, als goed Vlaming en goed Kristen„ snikt E.H. Lanssen in het Klein Seminarie, als hij de droeve mare aan de studenten meedeelt.

HIJ IS HET GEWORDEN EN GEBLEVEN: DE ZIEL EN HET WOORD VAN HET HERLEVENDE VLAANDEREN. DOOR ZIJN LIEDEREN EN GEDICHTEN DIE VLAANDERENS JEUGD IMMER BLIJFT UITGALMEN. GEEN VLAAMS STUDENT NU OF HIJ ZINGT BERTENS "BLAUWVOET" EN ZIJN "KLOKKE ROELAND" ZIJN "LIED DER VLAAMSE ZONEN" ZIJN KERELSLIEDEREN, ZIJN STRIJD-EN STAPLIEDEREN EN ZIJN STUDENTENLIEDEREN.

